

RODZINA
GINKGOACEAE - MIŁORZĘBOWATE

Rodzaj

***Ginkgo* - Miłorząb**

Pokaz do wykładu z przedmiotu "Szata Roślinna" dla studentów architektury krajobrazu AR we Wrocławiu. Wybór i układ T.J. Nowak. Skanowanie, opracowanie graficzne M. Sochacka. Prawa autorskie zastrzeżone .

Ginkgo L. 1771
Miłorzębowate

rodzina *Ginkgoaceae* –

Miłorząb

We współczesnej florze zachował się jeden rodzaj w rodzinie miłorzębowatych, z jednym tylko gatunkiem. W Polsce w uprawie 1 gatunek, 1 forma, 1 odmiana botaniczna i 14 uprawnych. Drzewa należące do klasy miłorzębowych pojawiły się na Ziemi w permie, pod koniec ery paleozoicznej. Szczyt swego rozwoju osiągnęły w erze mezozoicznej, a pod koniec tej ery rozpoczęło się ich masowe wymieranie. Skamieniałe formy miłorzębów spotkać można także na terenie Polski.

Ginkgo biloba L. — miłorząb dwuklapowy

chiński	- yinxing-guo
japoński	- gin-kyo
angielski	- maidenhair tree
czeski	- jinan dvoulaločný
niemiecki	- Ginkgobaum, Mädchenhaarbaum
rosyjski	- гинкго двулопастный

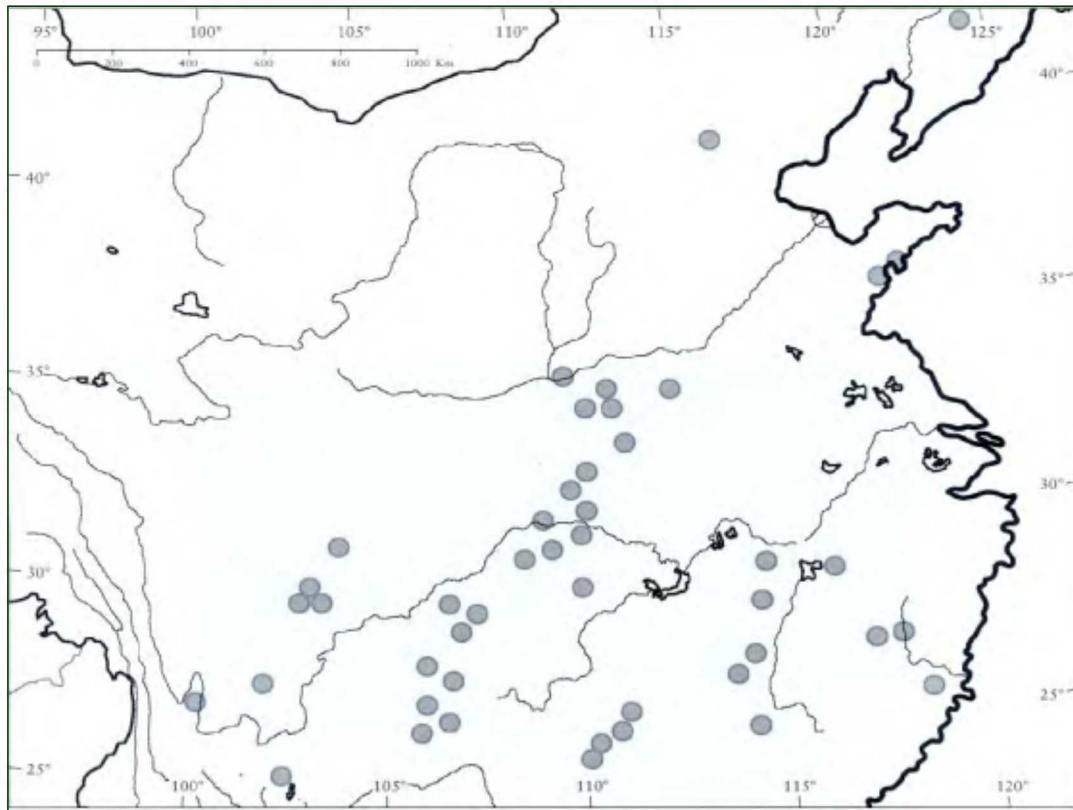
Rys. wg Seneta W., Dolatowski J., 2000

***Ginkgo biloba* - Miłorząb dwuklapowy** endemit, relikw
Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielнопłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla cziczki, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce!) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże. Wg H. T. Nowakowie 2002.

Ginkgo biloba

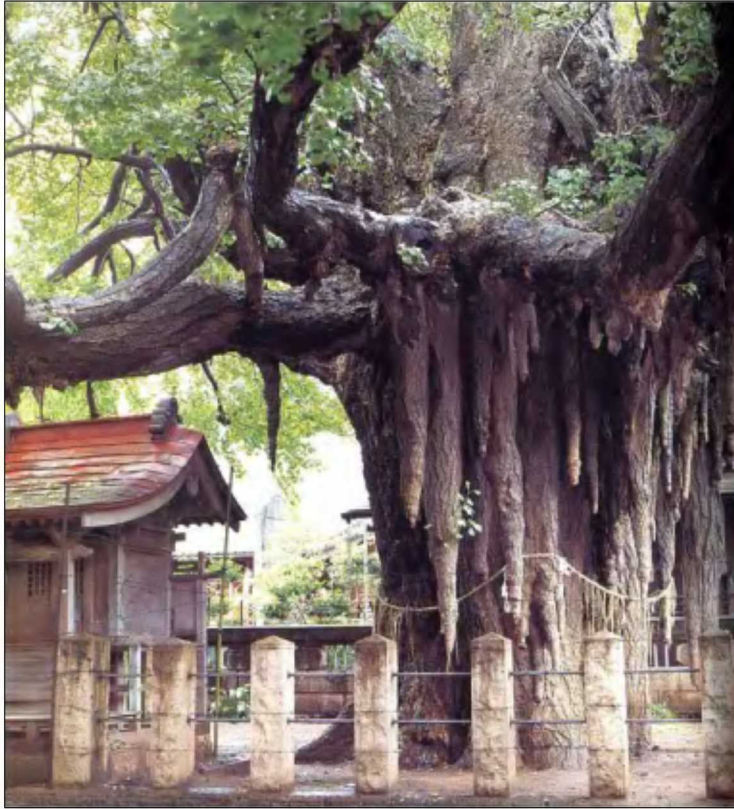
Wg V. Jacquin „Ueber den Ginkgo”, Wiedeń 1819 za H. Gäbler, Ginkgo biloba -
Rückblick nach vorn, Karlsruhe, 1988.

Wg Schütt P., Schuck H.J, Aas G., Lang U.M., 1991-2002

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla cziczki, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrzytolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże. Wg H. T. Nowakowie 2002.

Ponad
1000 letni okaz
Ginkgo

W 1972 r. osiągnął
32 m wys.,
wyjątkowo okazałe
czyli

Sendai- Japonia

Wg Viard M., 1999.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, reliktd
Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m,
rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o
zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi
gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z
kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko
spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po
opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą
pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu
ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm
śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki
długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią
intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się
jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po
pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm
śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą,
mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści.
Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–
29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele
pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Miłorzęby w OBUWr

(z lewej- przy kolumnie
okaz zrośnięty:

żeński- z lewej

męski- z prawej)

listopad 1996

Fot. Nowak T

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielнопłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chin – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże. Wg H. T. Nowakowie 2002.

Fot. Nowak T

***Ginkgo biloba* 'Fastigiata'**

Miłorząb dwukłapowy 'Fastigiata'

Drzewo o pokroju zwartym, wąskostożkowatym i krótkich gałęziach skierowanych ukośnie ku górze. Zast.: doskonała odmiana do obsadzania wąskich ulic miejskich i do ogrodów przydomowych. Wzorcowy, stary okaz męski (17 m × 3 m) rośnie w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu. Upr.: b. mroz. (>-29 °C), ale w młodości, na żyznym siedlisku, często przemarzają młode pędy.

Ginkgo biloba
i *G. b.* 'Fastigiata'
jesienią

Fot. Nowak T

***Ginkgo biloba* 'Fastigiata'**

Miłorząb dwukłapowy 'Fastigiata'

Drzewo o pokroju zwartym, wąskostożkowatym i krótkich gałęziach skierowanych ukośnie ku górze. Zast.: doskonała odmiana do obsadzania wąskich ulic miejskich i do ogrodów przydomowych. Wzorcowy, stary okaz męski (17 m × 3 m) rośnie w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu. Upr.: b. mroz. (>-29 °C), ale w młodości, na żyznym siedlisku, często przemarzają młode pędy.

Ginkgo biloba
i *G.b.* 'Fastigiata'
zimą w OBUWr

Fot. Grzeszczak-Nowak H., 1995

***Ginkgo biloba* 'Fastigiata'**

Miłorząb dwukłapowy 'Fastigiata'

Drzewo o pokroju zwartym, wąskostożkowatym i krótkich gałęziach skierowanych ukośnie ku górze. Zast.: doskonała odmiana do obsadzania wąskich ulic miejskich i do ogrodów przydomowych. Wzorcowy, stary okaz męski (17 m × 3 m) rośnie w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu. Upr.: b. mroz. (>-29 °C), ale w młodości, na żyznym siedlisku, często przemarzają młode pędy.

Ginkgo biloba - Park Wilhelmshöhe, Kassel

Wg Warda Hans-Dieter, 2001.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Ginkgo biloba
'Saratoga'

Fot. Nowak T.

Ginkgo biloba

‘Saratoga’

Fot. Nowak T.

Długopęd z krótkimi pędami i liśćmi

Wg Warda Hans-Dieter, 2001.

Wg Schütt P., Schuck H.J, Aas G., Lang U.M., 1991-2002.

Zmienność liści *Ginkgo biloba*. Wg Hanna Grzeszczak-Nowak 2000.

I - *Ginkgo biloba*

Zbiór, układ Sochacka M.

Ginkgo biloba - Miłorząd dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielнопłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrzytolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

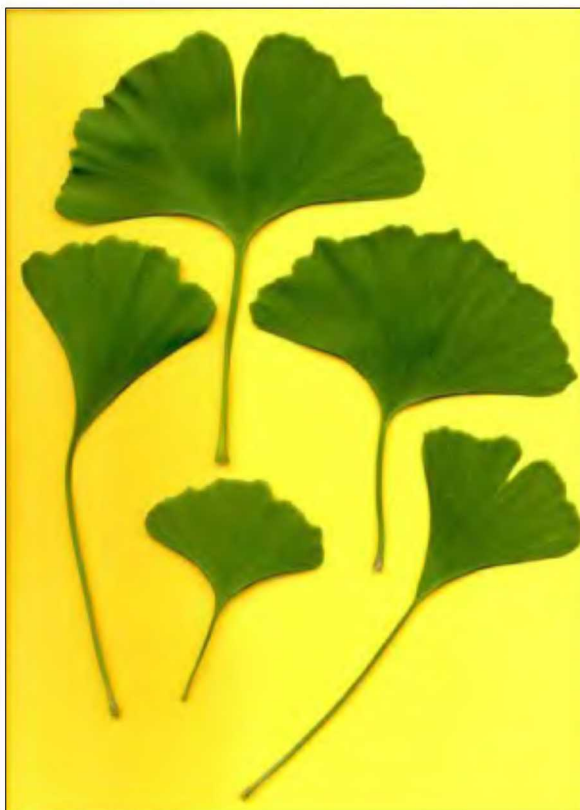

II- *Ginkgo biloba*
Miłorząb dwuklapowy

Zbiór, układ Sochacka M.

Zbiór, układ Sochacka M.

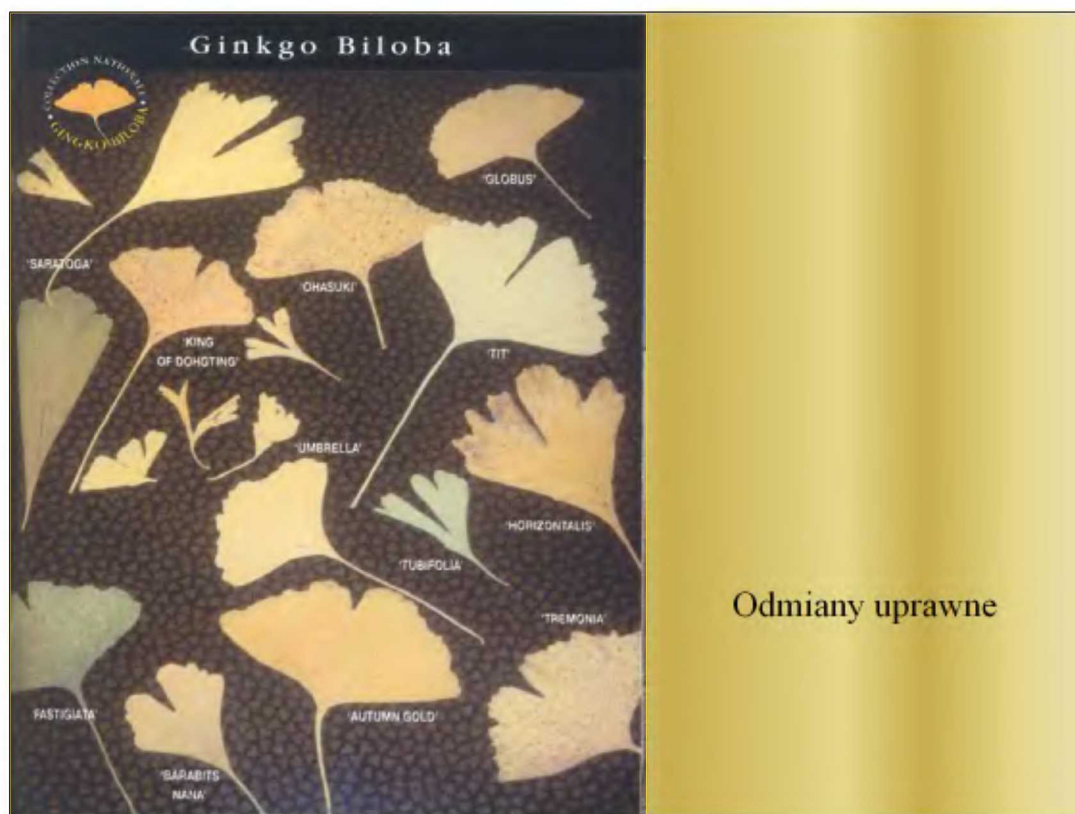
III- *Ginkgo biloba* L.

Zbiór, układ Sochacka M.

Liście i nasiona
Ginkgo biloba
'Epiphylla' - klon
żeński, szypułki kwiatowe
zrosnięte z blaszką liściową
(podobne zjawisko występuje
u *Helwingia japonica* z rodziny
Cornaceae)

Wg Warda Hans-Dieter, 2001.

Katalog szkółkarski, Francja

Ginkgo biloba

kwiaty męskie

Wg Gäbler H., 1988.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla cziczki, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. ($>-29\text{ }^{\circ}\text{C}$), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Męskie kwiaty

Wg Warda Hans-Dieter, 2001.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikwt

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielнопłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla cziczki, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrzytolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. ($>-29\text{ }^{\circ}\text{C}$), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

KWIATY ŻEŃSKIE

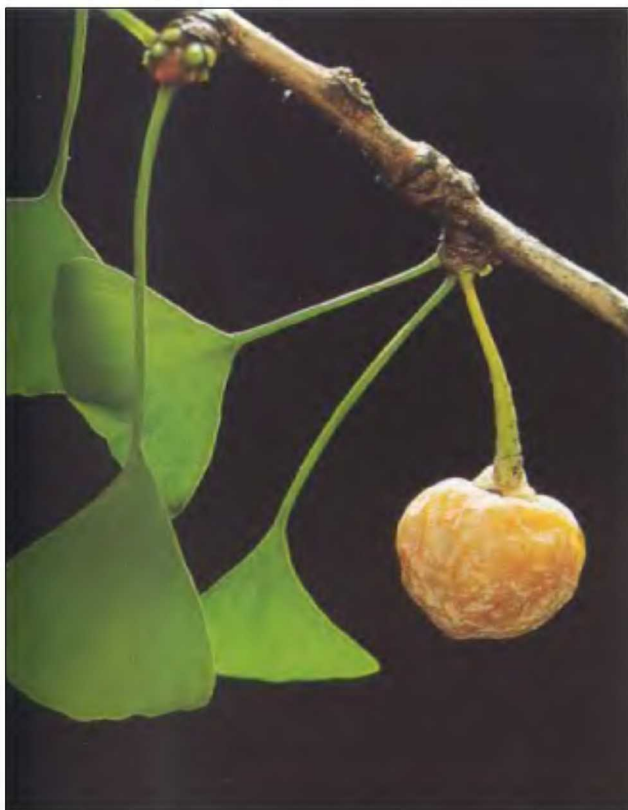
Wg Gäbler H., 1988.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chin – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Mięsista osnówka nasienia miłorzębu (*Ginkgo biloba*) wydziela bardzo nieprzyjemny zapach. Okazy żeńskie nie powinny być sadzone w parkach i ogrodach.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielнопłciowe dwupiennie, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko splekana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla cziczki, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrzytolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Fot. T. Nowak; OBUWr

Ginkgo biloba

Fot. Nowak T.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Fot. Nowak T.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, relik

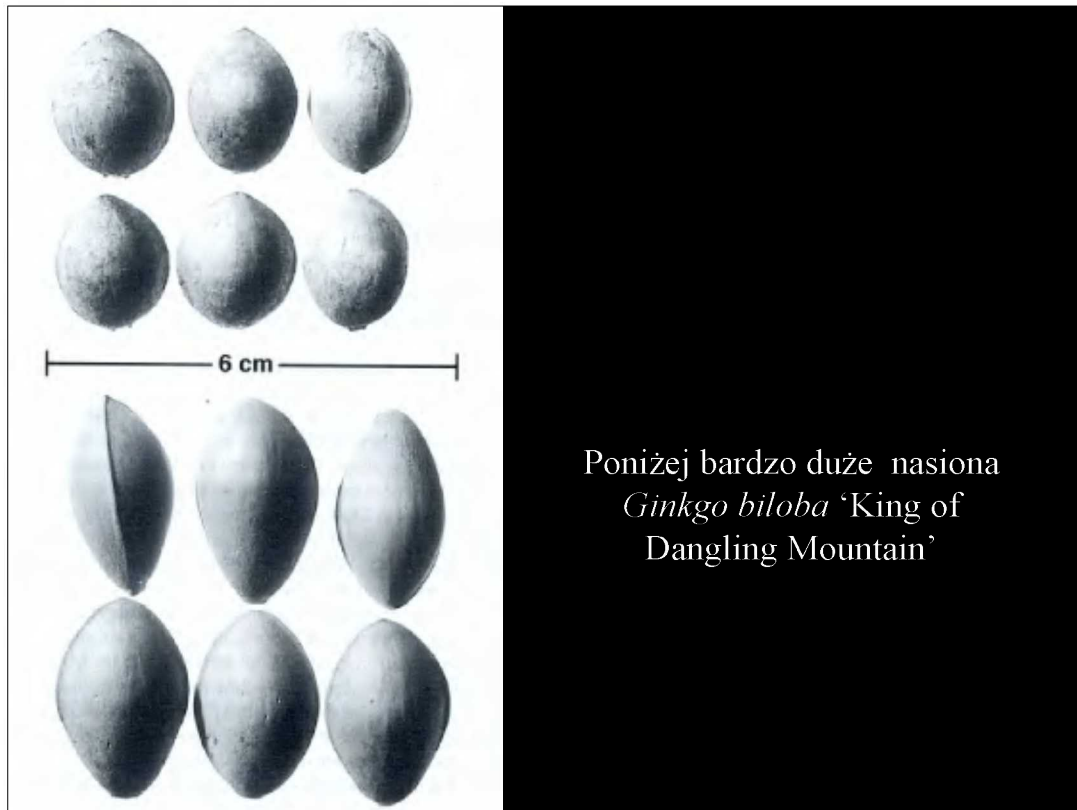
Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielнопłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla cziczki, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrzytolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. ($>-29\text{ }^{\circ}\text{C}$), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Nasiona są jadalne bez osnówki

Fot. Nowak T.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, relik
Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m,
rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o
zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi
gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z
kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko
spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po
opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą
pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu
ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm
śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki
długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią
intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się
jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po
pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm
śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą,
mięsistą, cuchnącą zjełczałym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści.
Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–
29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele
pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Wg Schütt P., Schuck H.J, Aas G., Lang U.M., 1991-2002.

PĘDY i NASIONA

Wg Godet J.-D., 1998.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy

endemit, relikw

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko splekana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczałym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Ginkgo biloba L.
Miłorząb dwuklapowy

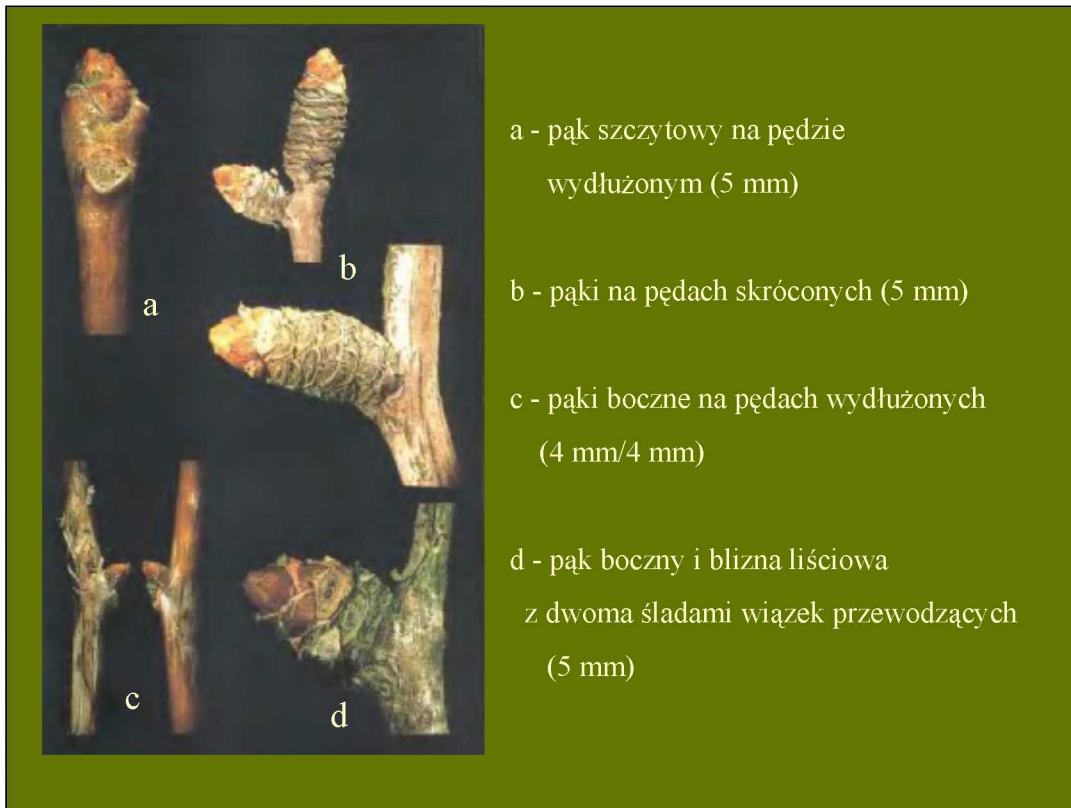
Pędy młode szarobrązowe lub brązowe,
nagie, o wzroście sympodialnym.

Wg Godet J.-D., 1998.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, relik

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko splekana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczałym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chin – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Wg Godet J.-D., 1998.

Ginkgo biloba - Miłorząb dwuklapowy endemit, relik

Drzewo 15–20 m wysokości, w ojczyźnie do 30–40 m, rozdzielnopłciowe dwupienne, długowieczne, rośnie średnio szybko. Korona o zmiennej budowie – u młodych drzew zwykle stożkowata i luźna, z długimi gałęziami poziomo odstającymi, u starych zagęszczona, nieregularna, często z kilkoma pędami przewodnimi. Korowina szara, na starych pniach głęboko spękana. Pędy zróżnicowane na długie, do 8 cm i krótkie pokryte bliznami po opadłych liściach. Na pniach i dolnej stronie konarów starych drzew mogą pojawiać się narośla czy-czi, wydłużające się jak stalaktyty, które po osiągnięciu ziemi zakorzeniają się i niekiedy wytwarzają pędy. Liście sezonowe, do 10 cm śred., skrętolegle wachlarzowate, zwykle wcięte pośrodku, skórzaste; ogonki długie, nerwu głównego brak, nerwacja widlasta (dichotomiczna); jesienią intensywnie żółte – u roślin żeńskich wydających nasiona przebarwiają się jesienią o około 7–10 dni wcześniej od okazów męskich; opadają masowo po pierwszych przymrozkach. Nasiona (nie owoce !) podobne do śliwki, 2,5–3,0 cm śred., otoczone są osnówką – początkowo z zieloną, później bursztynowożółtą, mięsistą, cuchnącą zjełczalym masłem (kwas masłowy); opadają później od liści. Wyst.: wsch. Chiny – góry prowincji Zhejiang i Anhi. Upr.: gatunek b. mroz. (>–29 °C), ale młode rośliny często przemarzają i regenerują, wytwarzając wiele pędów przewodnich. Lubi gleby przeciętne, najlepiej głębokie, żyzne i świeże.

Skamieniałe liście
prawdopodobnie
Ginkgo digitata,
rosnącego w okresie
jury na terenie Europy
do wsch. Azji.

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg H. Gäbler, Ginkgo biloba - Rückblick nach vorn, Karlsruhe, 1988

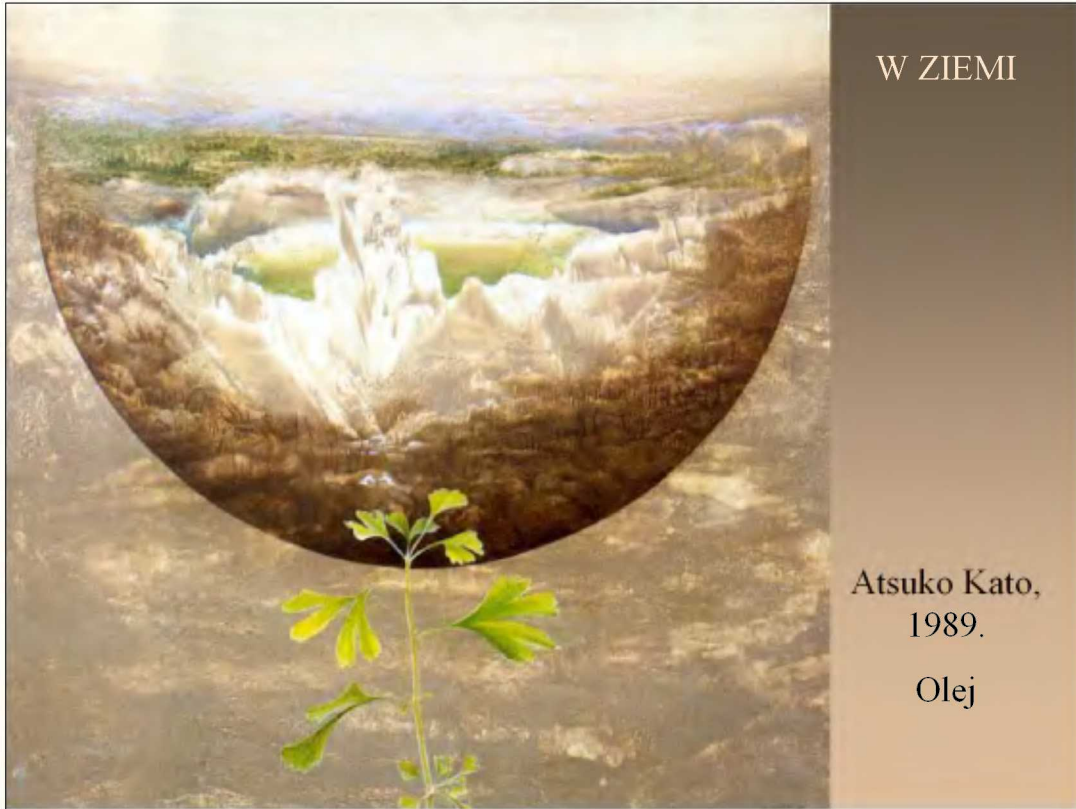
Wg H. Gäbler, *Ginkgo biloba* - Rückblick nach vorn, Karlsruhe, 1988

Atsuko Kato

Ginkgo. 1988, olej

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

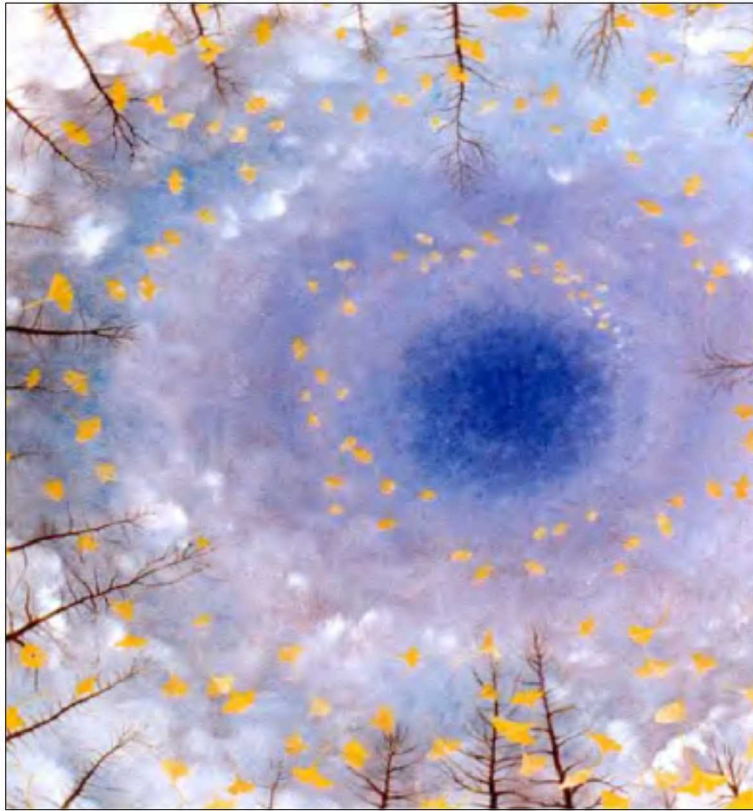

W ZIEMI

Atsuko Kato,
1989.

Olej

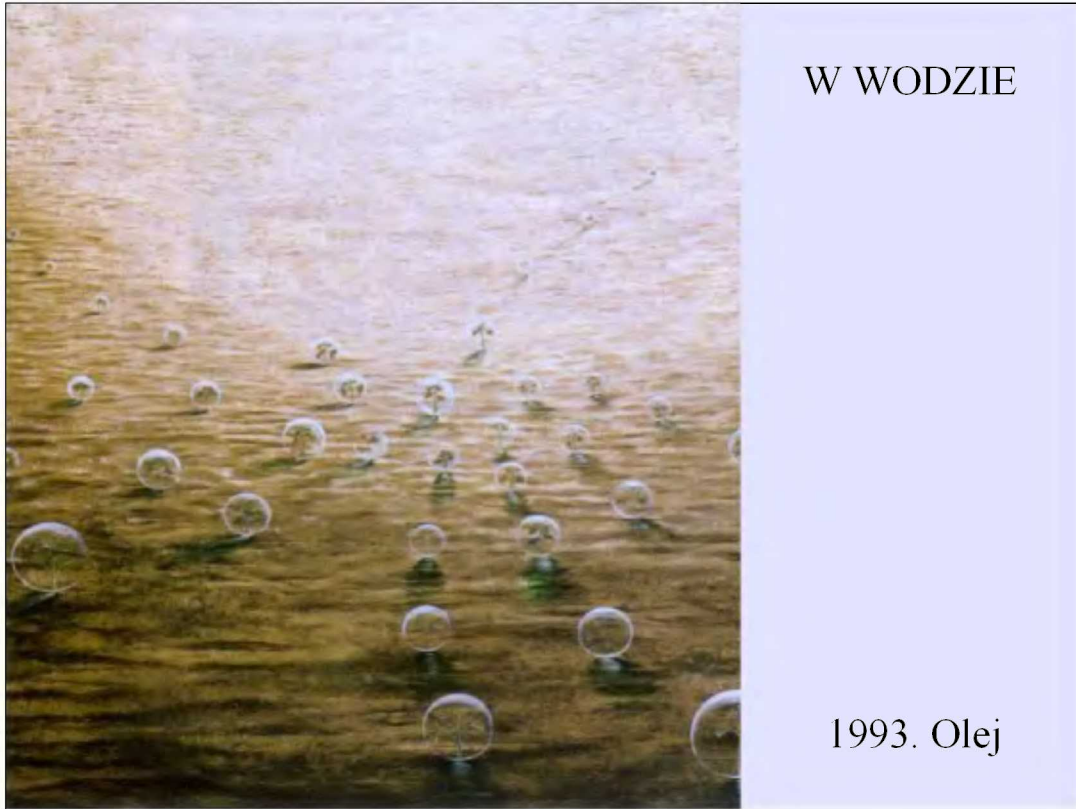
Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

W POWIETRZU

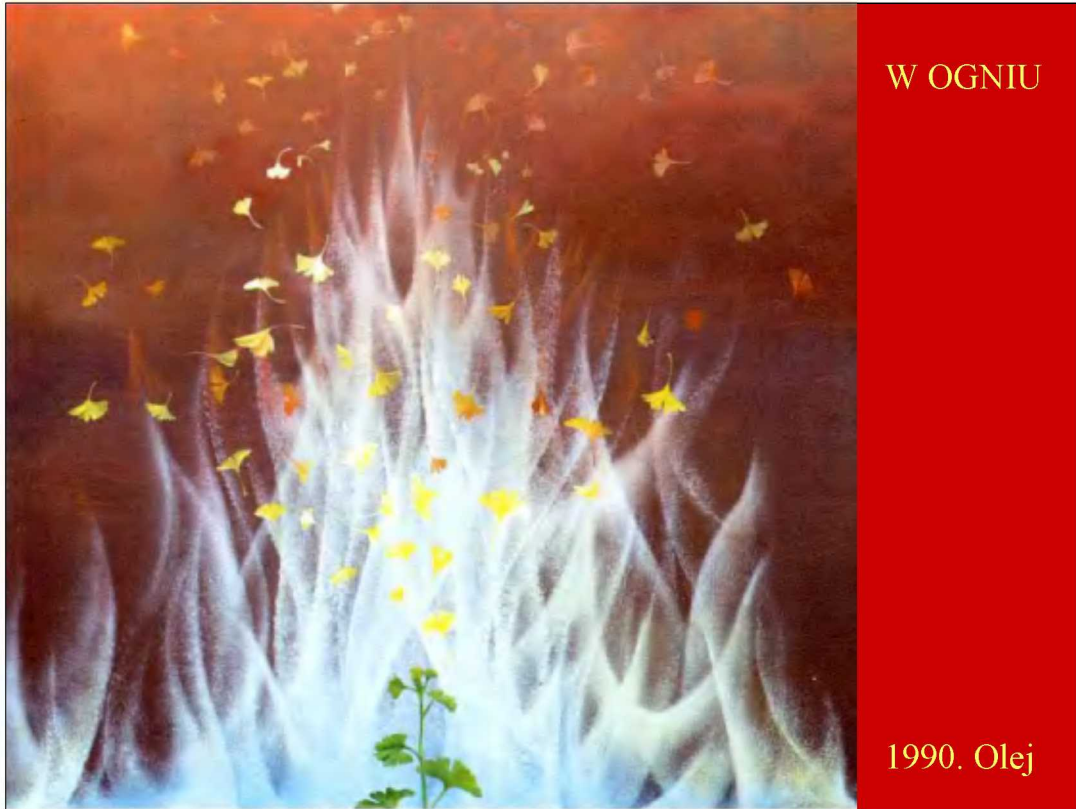
Atsuko Kato
1991. Olej

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

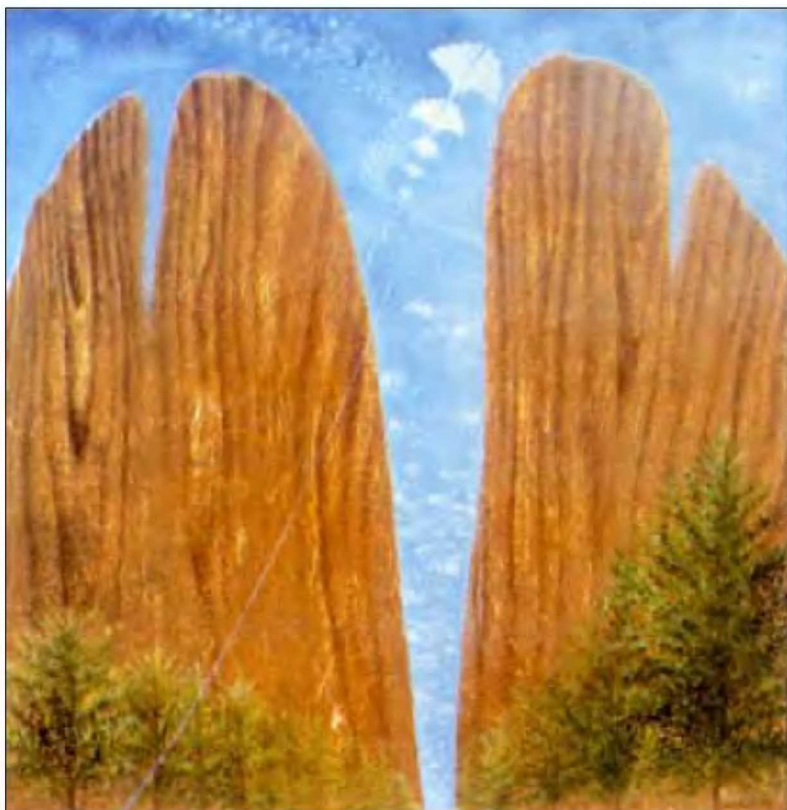

Wg Schmid M., Schmol H., 1994

Wg Schmid M., Schmol H., 1994

Atsuko Kato

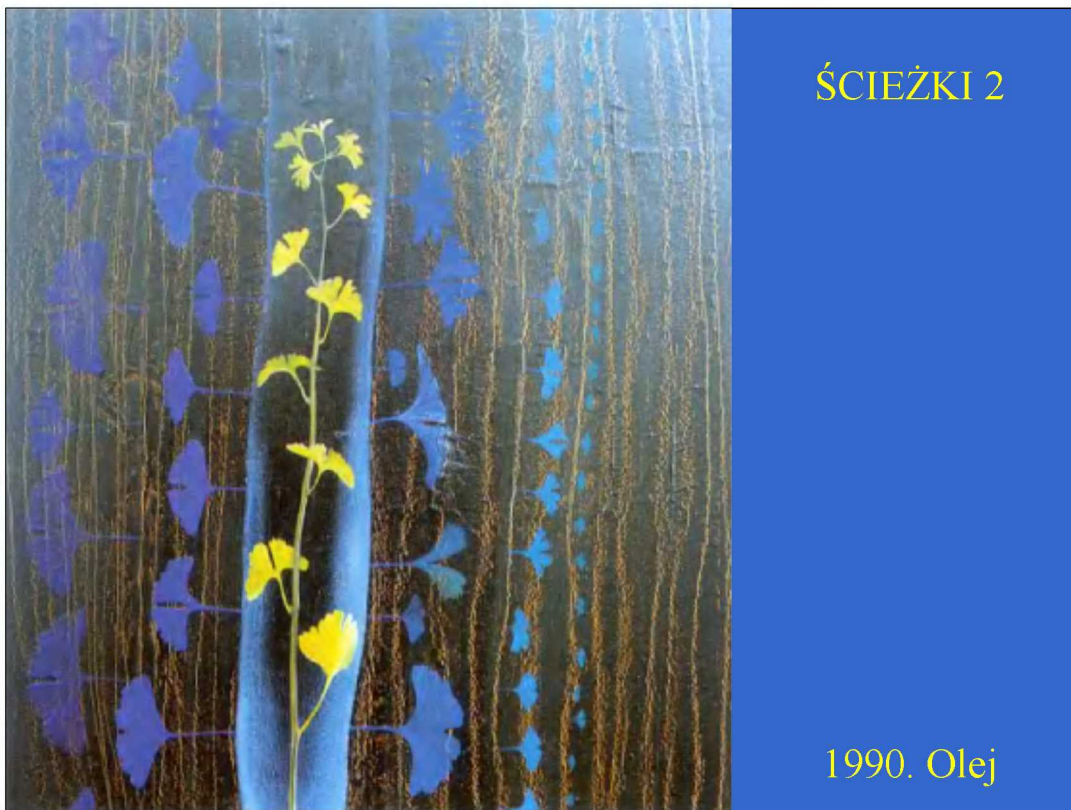
WAŻKA
W GÓRACH
GINKGO

1990. Olej

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg Schmid M., Schmol H., 1994

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Heleena
Rodi

Młozęby
i
dinozaury

Wg H. Gäbler, Ginkgo biloba - Rückblick nach vorn, Karlsruhe, 1988

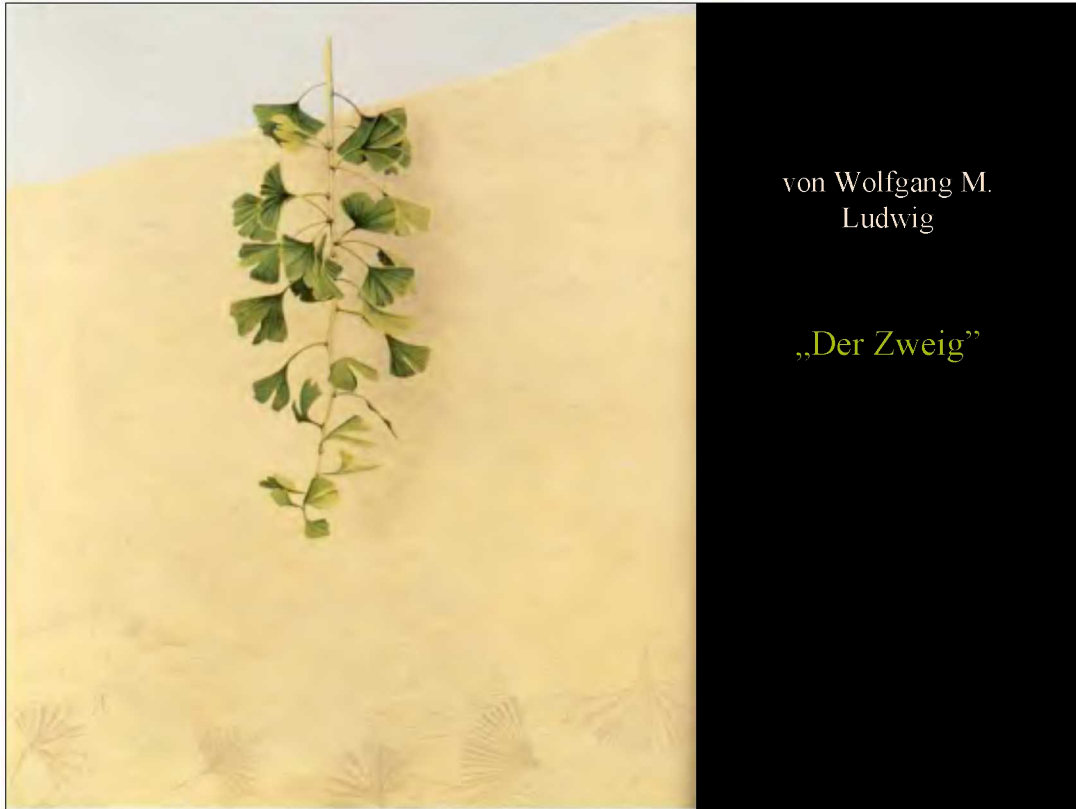

Jutta Schwalbach

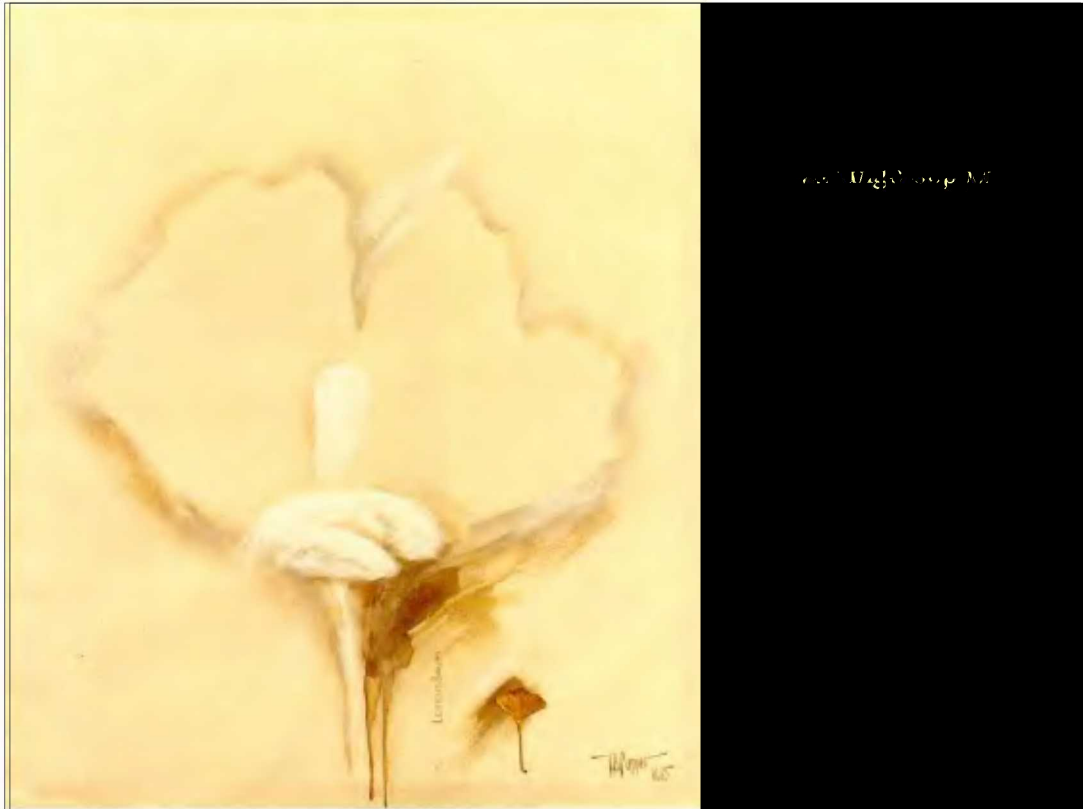
„Blatt Ginkgo Blatt“

collage
papier, drewno

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

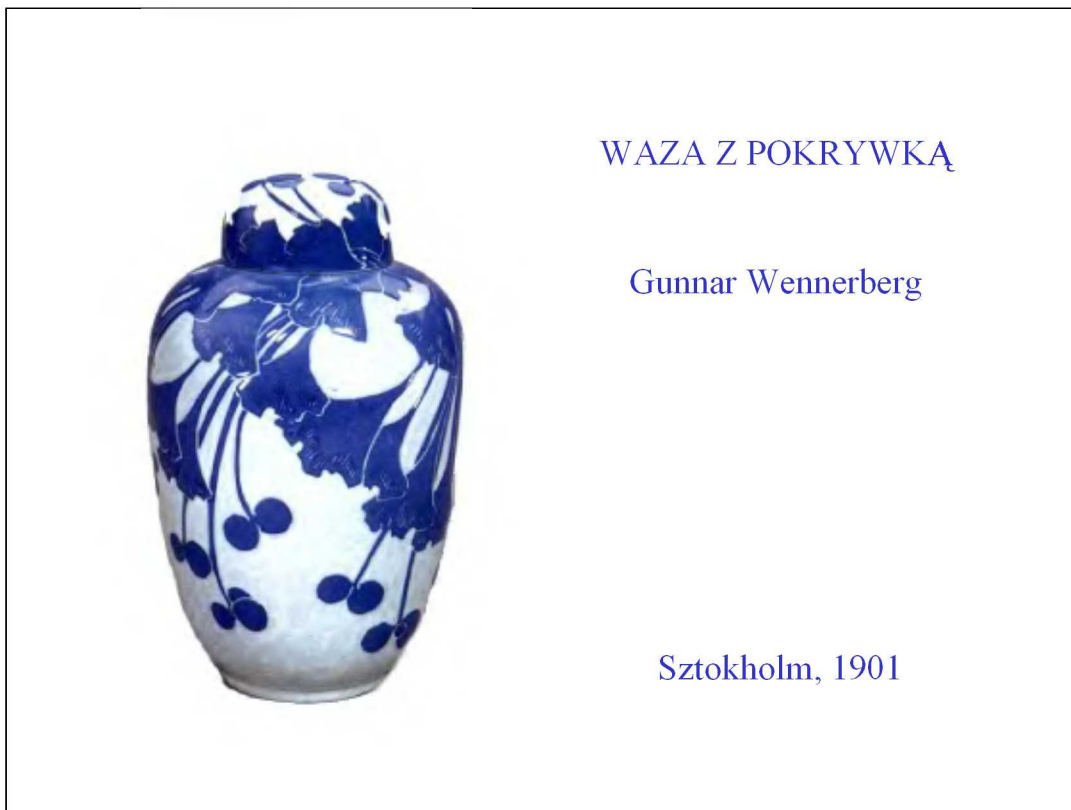

Wg H. Gäbler, Ginkgo biloba - Rückblick nach vorn, Karlsruhe, 1988.

Wg H. Gäbler, Ginkgo biloba - Rückblick nach vorn, Karlsruhe, 1988.

WAZA Z POKRYWKĄ

Gunnar Wennerberg

Sztokholm, 1901

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

WAZON

Daum Frères

Nancy, 1905

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Japonia, 1900

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

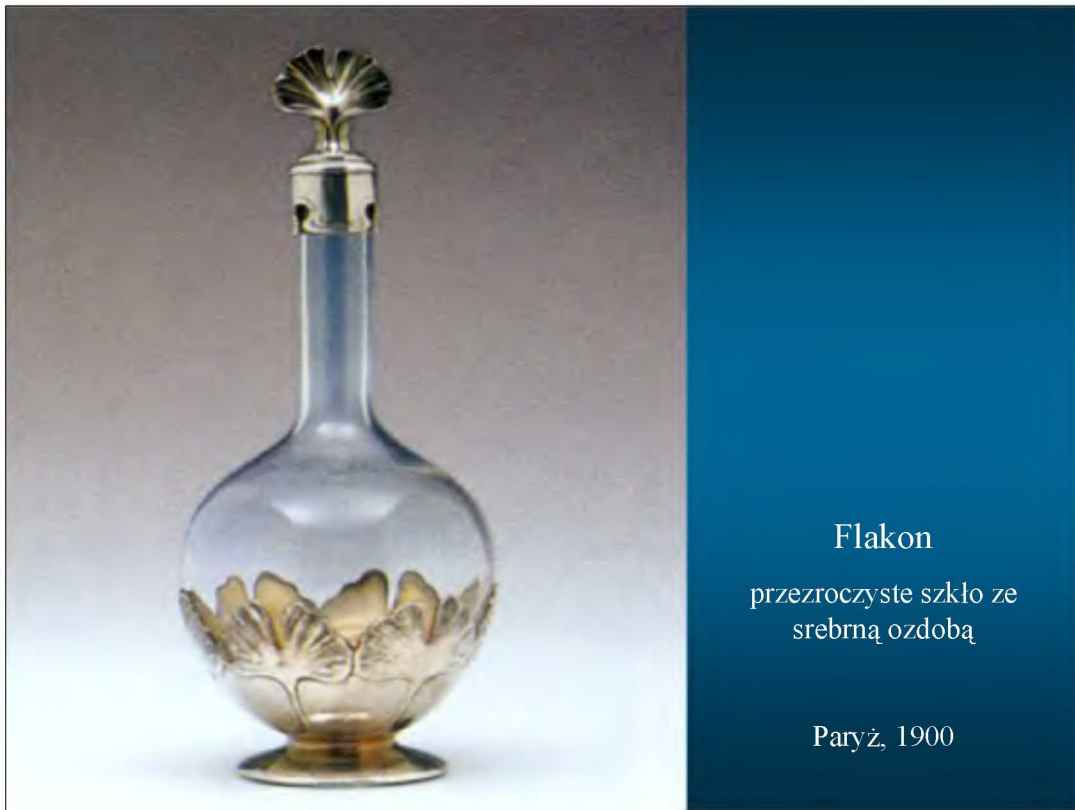
Flakon
„De Vez”,
Pantin, 1910

Paryż,
1900

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Flakon

przezroczyste szkło ze
srebrną ozdobą

Paryż, 1900

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Bizuteria - srebro

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Ginkgo L. 1771
Miłorzębowate

rodzina *Ginkgoaceae* –

Miłorząb

We współczesnej florze rodzaj monotypowy. W Polsce w upr. 1 gat., 1 odm. bot., 1 f. i 14 odm. upr. Formy wymarłe klasy miłorzębowe pojawiły się na Ziemi w permie, pod koniec ery paleozoicznej. Szczyt swego rozwoju osiągnęły w erze mezozoicznej, a pod koniec tej ery rozpoczęło się ich masowe wymieranie. Skamieniałe formy miłorzębów spotkać można na terenie Polski. Wg H. i T. Nowak.

KOLIA

złoto,
granaty

Praga, 1904

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Złota biżuteria

1900

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Złota biżuteria

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

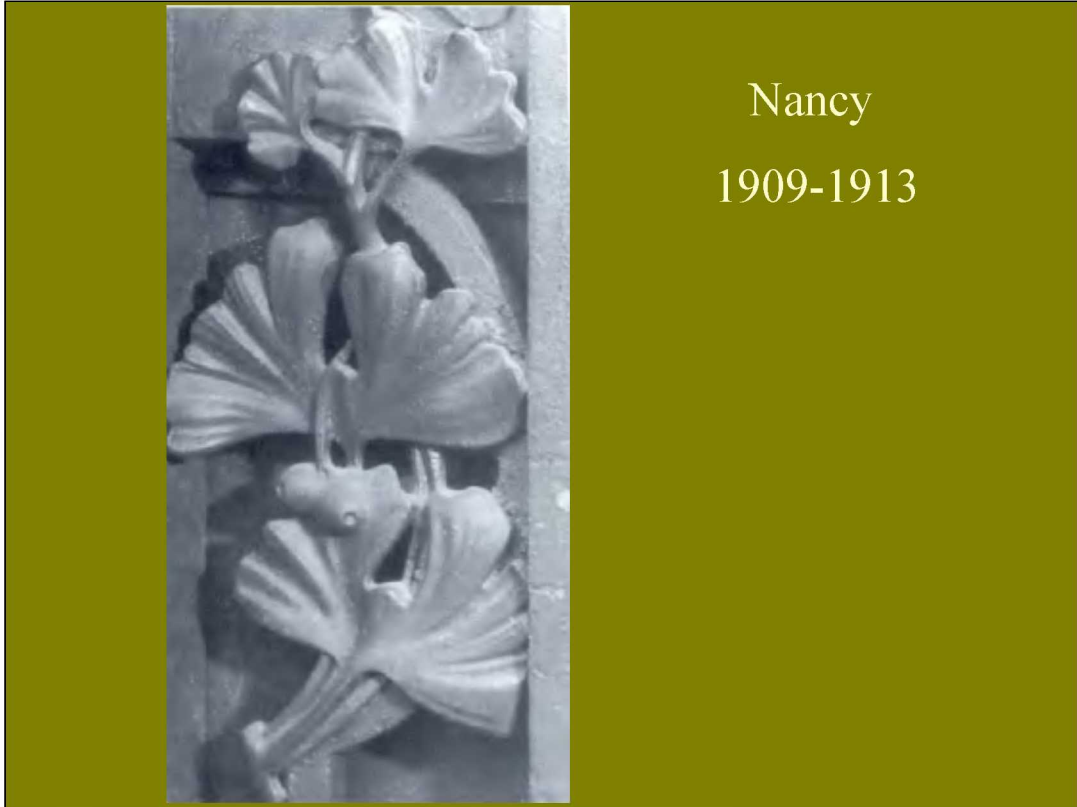
Ławka w parku pałacowym w Heidelbergu z reliefem
Ginkgo.

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

„La Maison
Ginkgo biloba”,
Nancy

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Nancy
1909-1913

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

Wg Schmid M., Schmoll H., 1994

